

Perehdytysmateriaali koulujen henkilöstölle

Jokainen kohtaaminen on tärkeä! Kouluun
kiinnittyminen ja läsnäolon tukeminen

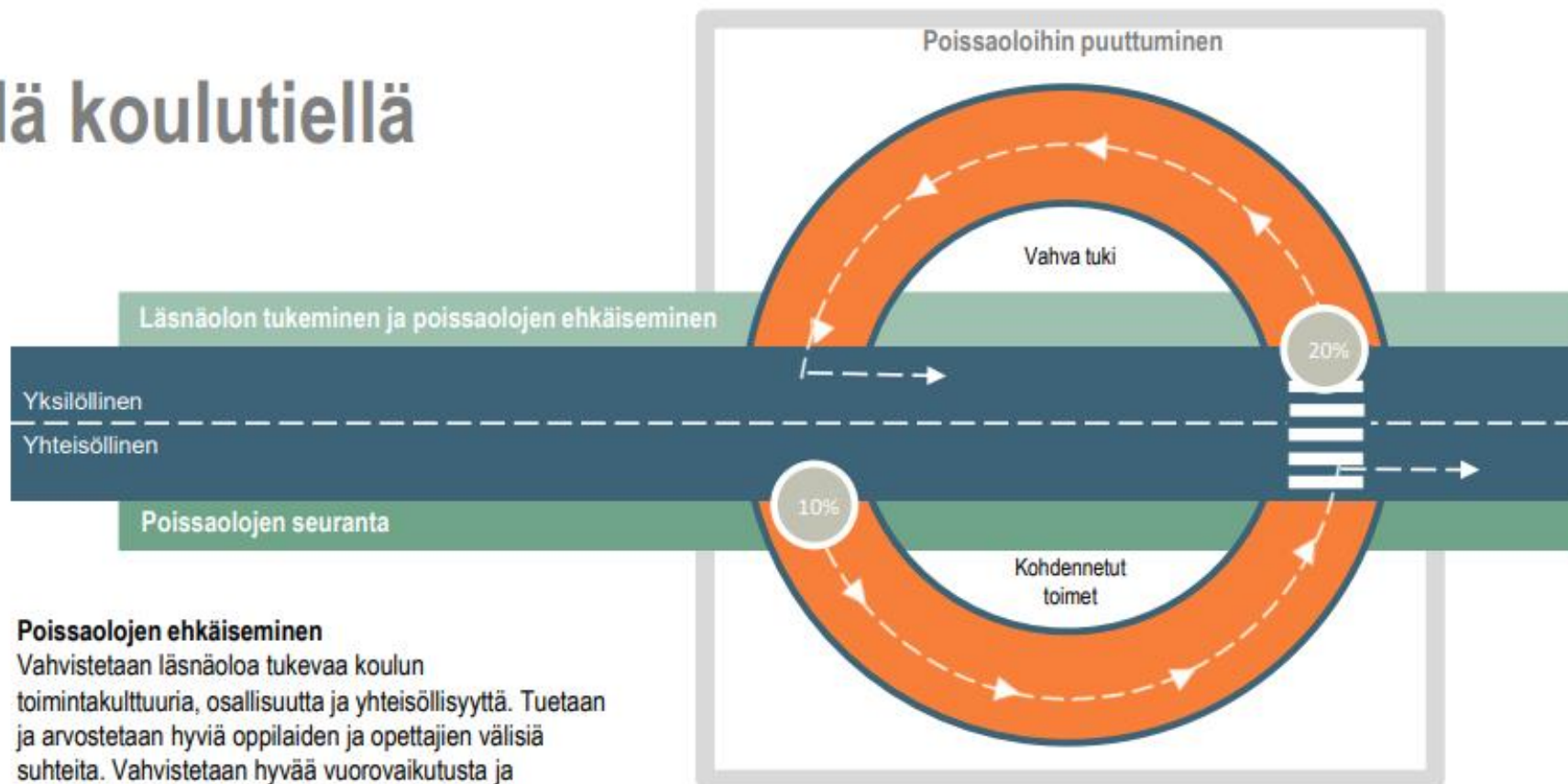
Läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli

Syksystä 2023 alkaen kaikissa Suomen peruskouluissa tuli

- ennaltaehkäistä ja vähentää koulupoissaoloja suunnitelmallisesti.
- kehittää kouluyhteisöjen myönteistä toimintakulttuuria.
- lisätä kaikkien kouluyhteisöjen jäsenten osallisuutta ja oppilaiden hyvinvointia.
- Ottaa käyttöön läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen malli

Muutokset perustuvat perusopetuslain muutokseen (POL 26§) sekä opetussuunnitelman uusiin kirjauksiin SKY (sitouttava koulu yhteistyö)-kehittämistyön seurauksena.

Yhteisellä koulutiellä

Poissaolojen ehkäiseminen

Vahvistetaan läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tuetaan ja arvostetaan hyviä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita. Vahvistetaan hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin kanssa. Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Huomioidaan ja poistetaan yleisimmät osallistumisen esteet. Taataan turvallinen oppimisympäristö ja ehkäistään kiusaamista. Ymmärretään poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä. Seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

5 - 10%

Kohdennetut toimet

Käynnistetään
- yhteisöllisiä kohdennettuja toimia
- monialainen yhteistyö

Selvitetään poissaolojen taustasyitä. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon tuki

Yli 20%

Vahva tuki

Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt

Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoitusta yhteistyöstä

| Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen, niiden suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen (luku 5)

1. Joensuun seudulla kunkin kunnan **monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä** suunnittelee, kehittää, ohjaa ja arvioi kuntakohtaista oppimista ja hyvinvointia edistävää koulutyön järjestämistä.
2. Kunkin kunta laatii **toimintamallin** oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä poissaoloihin puuttumiseen.
3. Koulu täsmentää omassa vuosisuunnitelmassaan koulukohtaisia ratkaisuja, käytännön toteutusta sekä työn- ja vastuunjakoa opetuksen järjestäjän ohjeistuksen mukaisesti.

Ohjeistus materiaalin käyttöön

- Henkilöstölle tarkoitettu materiaali on jaettu kolmeen osioon. Voitte koululla miettiä, miten käytte osiot läpi henkilöstön kanssa. Halutessanne voitte muokata materiaalia.
- Yhteinen keskustelu ja yhteisten pelisääntöjen läpikäynti on tärkeää. Esim. mitä malli tarkoittaa yksittäisen opettajan/oppilaan/huoltajan/ muun henkilöstön/koko koulun osalta?
- On tärkeää puhua kouluun kiinnittymisestä ja poissaoloihin puuttumisesta myös oppilaiden ja huoltajien kanssa.

OSA I

Läsnäolomalli – kouluun
kiinnittyminen, ennaltaehkäisy

Mietittäväksi

- 1) Mitä ajattelet, mitkä asiat tai ominaisuudet ovat sinusta tärkeitä opettajana? **Kirjoita kolme asiaa**
- 2) Mitä ajattelet, mitä ominaisuuksia/asioita huoltajat pitävät merkityksellisenä opettajan kanssa toimisessaan/ tai sinussa opettajana? **Kolme asiaa**
- 3) Entä se luokallesi tuleva oppilas? **Kolme asiaa**

Yleistä läsnäolomallista

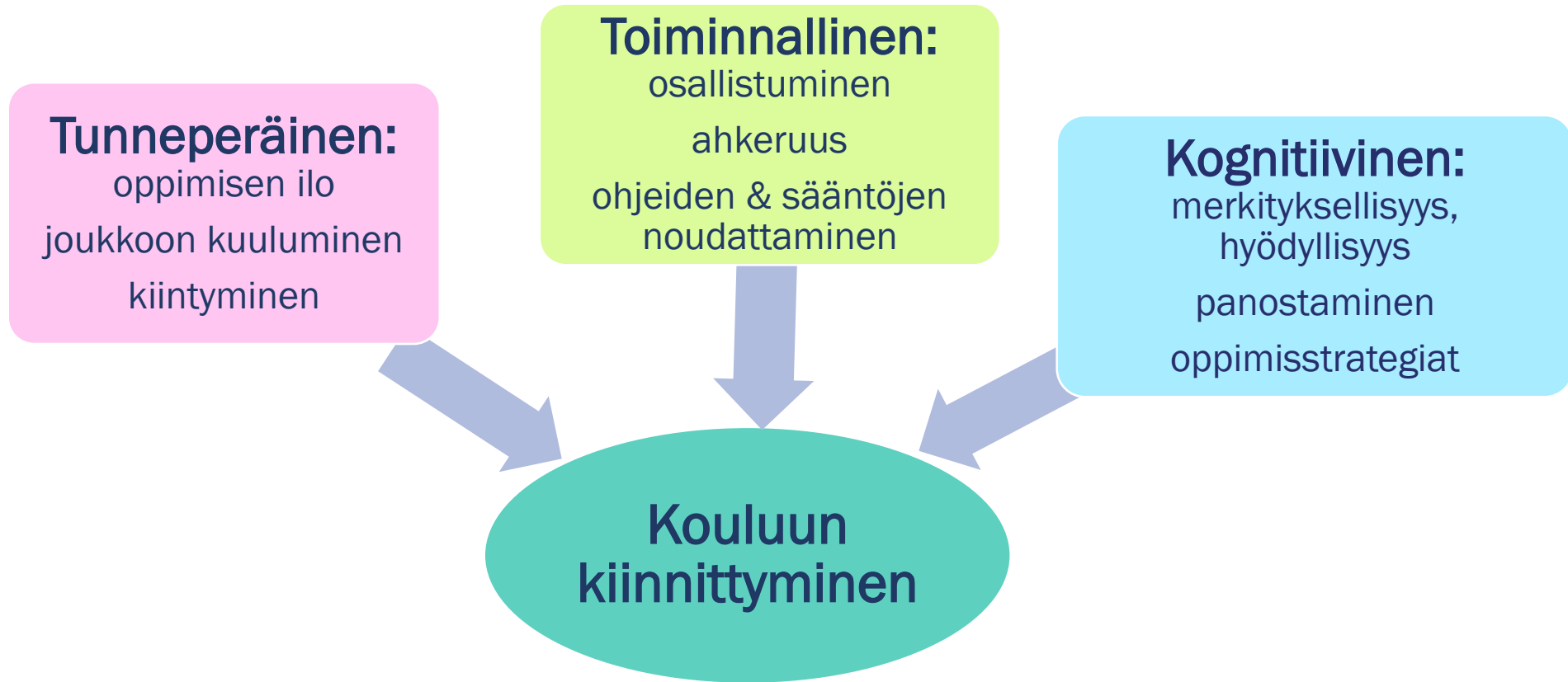
- Kaikki poissaolot ovat poissaoloa opetuksesta.
- Malli toimii toimintasuunnitelmana ja selkänojana arjessa, kun poissaolot otetaan puheeksi mahdollisimman varhain.
- **Kouluun kiinnittymisen osatekijät ja varhainen puuttuminen** toimivat kivijalkana koko mallille.
- Tukemalla kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa sekä puuttumalla poissaoloihin suunnitelmallisesti voidaan ennaltaehkäistä poissaolokierteiden syntyminen.
- Keskeistä on kunnioittava ja läsnäoleva kohtaaminen, koulun toimintakulttuuriin panostaminen tukee kouluun kiinnittymistä.
- Monialaisen yhteistyön ja konsultatiivisuuden tärkeys, **älä jää yksin!**

Kouluun kiinnittyminen

- Kuvaaa oppilaan suhdetta koulunkäyntiin ja opiskeluun -
>**oppilaan ja kouluympäristön välinen vuorovaikutussuhde.**
- Ennaltaehkäisee poissaoloja ja edistää oppimista
- **Tunneperäinen kiinnittyminen** – oppilaan kouluun liittyvät tunteet (kouluun kuulumisen tunteet, mielenkiinto opiskeltavia asioita kohtaan, opiskelun ilo ja into).
- **Toiminnallinen kiinnittyminen** – oppilaan näkyvä käyttäytyminen (oppilaan aktiivinen osallistuminen koulun toimintoihin, oppitunneille tuleminen, tehtävien palauttaminen ajoissa sekä ylipäättään läsnäolo koulussa).
- **Kognitiivinen kiinnittyminen** – koulunkäynnin arvostaminen, itsesäätely ja opiskelustrategiat (uskomukset itsestä ja omasta suoriutumisesta sekä panostus).

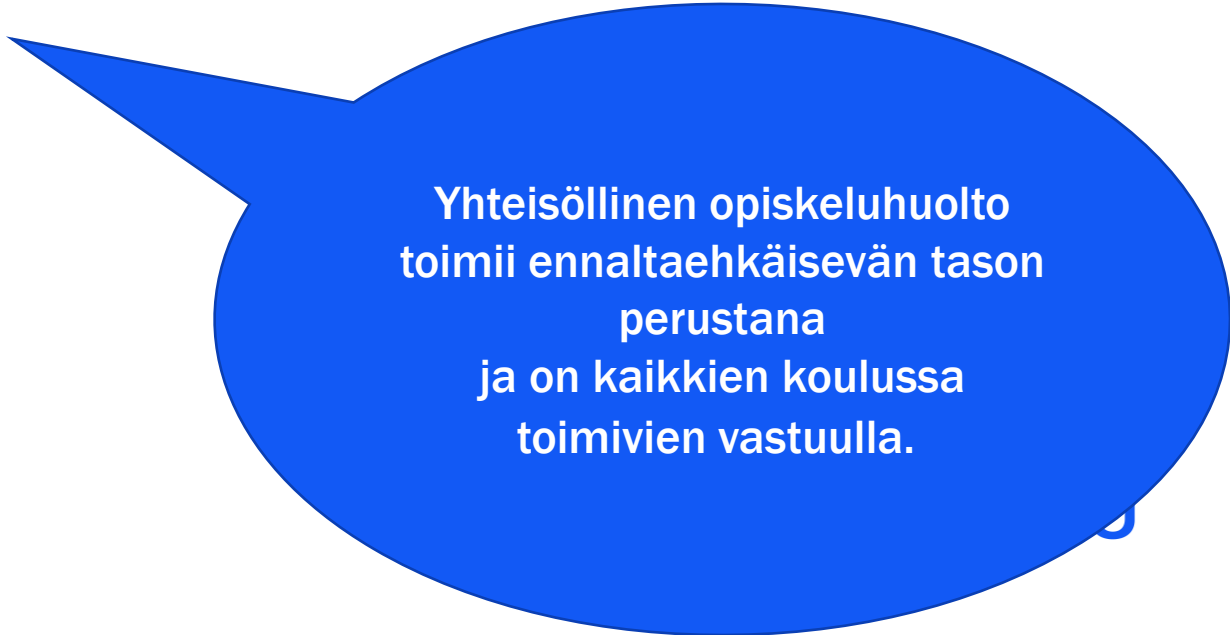
Kouluun kiinnittymisen ulottuvuudet ja taustatekijät

Pohdittavaksi: Olisiko minun mahdollista rakentaa oppitunti / koulupäivä niin, että jokainen oppilas voisi löytää kiinnittymisen elementtejä oppimisensa tueksi?
Tutkimusten mukaan yksikin riittää...

Kouluun kiinnittymisen tukeminen

- Sitouttavan kouluyhteisötyön mallissa painopiste on kouluun kiinnittymisen ja läsnäolon tukemisessa, varhaisessa puuttumisessa sekä koko kouluyhteisön myönteisessä toimintakulttuurissa.
- Kyseessä on näkökulman muutos siitä, että huomioidaan oppilaan **koululäsnäolo myönteisesti**, jolloin poissaoloja voidaan ennaltaehkäistä.
 - Mikä pitää oppilaan kiinni koulussa ja mikä toisaalta työntää pois koulusta?

Yhteisöllinen opiskeluhoito
toimii ennaltaehkäisevän tason
perustana
ja on kaikkien koulussa
toimivien vastuulla.

Oppilaan ja koulun aikuisten vuorovaikutus

”Tunnen oman opettajani ja luotan, että hänen kanssaan voin keskustella kaikista asioista. Tiedän hänen ajattelevan minun parastani koulunkäynnissä”

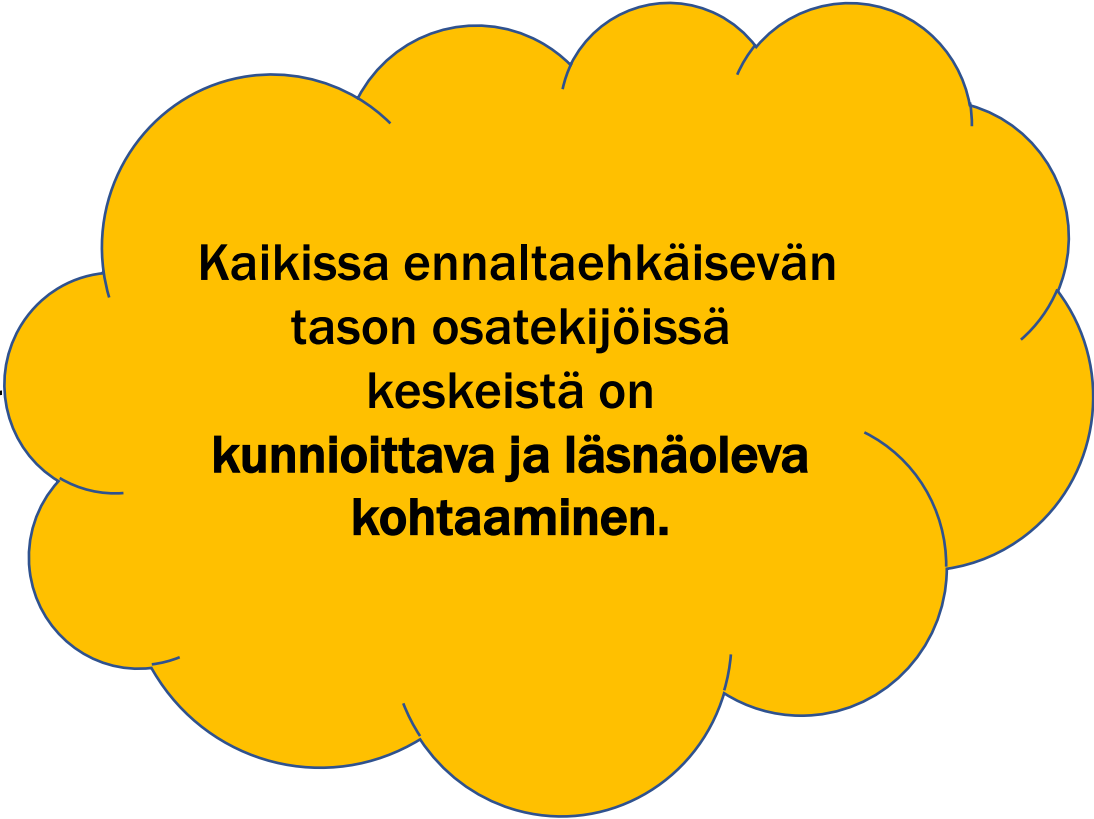
Kiinnittymisen tukeminen

Miten tuetaan välittävän ja turvallisen oppilas-aikuinen vuorovaikutussuhteen muodostamista ja ylläpitämistä koulussa?

- Kuulluksi ja nähdyksi tuleminen
- Myönteinen ja kannustava toimintakulttuuri
- Arvostava ja oikeudenmukainen kohtelu

Kouluun kiinnittymisen tukeminen

- Kouluun kiinnittymisen kivijalassa tuotu näkyväksi kaikki se hyvä ja oppilasta kouluun kiinnittävä työ, jota kouluilla jo tehdään. Kaikki osatekijät ovat yhtä tärkeitä.
- Siirtovaikutus: vahvistamalla suunnitelmallisesti tiettyä osatekijää tulemme samalla vahvistaneeksi myös muita osatekijöitä.

**Kaikissa ennaltaehkäisevän
tason osatekijöissä
keskeistä on
kunnioittava ja läsnäoleva
kohtaaminen.**

Tunne- ja vuorovaikutustaidot

Esimerkiksi, kun opettaja päättää tietoisesti alkaa vahvistaa tunne- ja vuorovaikutustaitoja omien opetusryhmiensä kanssa niin:

Oppilaiden ja koulun aikuisten suhteet vahvistuvat.

Huolen puheeksiotto sekä kodin ja koulun yhteistyö helpottuvat.

Oppilaiden kaverisuhteet ja luokkien ryhmädynamiikka vahvistuvat.

Oppilaiden kognitiiviset taidot kehittyvät (erityisesti läsnäoloharjoitusten kautta)

Opettajien oma valmius vastata oppilaiden tarpeisiin kärsivällisesti paranee sekä luokanhallintataidot vahvistuvat.

(Terve oppiva mieli, 2016).

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen

”Koulussa opetellaan ja harjoitellaan joka päivä hyvinvointitaitoja, joista on minulle hyötyä koko elämän ajan”

Kiinnittymisen tukeminen

Miten tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan suunnitelmallisesti koko kouluyhteisössä?

- Taitojen kehittymisen tukeminen kaikissa kouluarjen tilanteissa
- Arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen keskustelukulttuuri
- Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet osana kaikkia oppiaineita

Tutkimusnäyttö koulukontekstissa

Terve, oppiva mieli (TOM 2016)

Säännöllisen tunne- ja tietoisuustaitojen vahvistamisen mitatut vaikutukset:

Opettajien havaitsemat vaikutukset:

- Opettajat ovat saaneet työkaluja hyvinvoinnin edistämiseen, esim.
 - stressin väheneminen
 - läsnäolotaitojen vahvistaminen
 - itsemyyötätunnon lisääntyminen
- Opettajien parantunut valmius vastata oppilaiden tarpeisiin kärsivällisesti
- Vahvistuneet luokanhallintataidot

Oppilaissa havaitut / oppilaiden havaitsemat vaikutukset:

- kognitiivisten taitojen kehittyminen
- resilienssin kehittyminen
- stressinhallintataitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen kehittyminen

Millaisia odotuksia 6. luokkalaisilla on yläkouluun siirtymisestä?

Mitä odotan?

- Uusia kavereita
- Mukavaa luokkaa
- Uusia oppiaineita (kotitalous)
- Rentoa ja vapaampaa koulunkäyntiä
- Hyviä , uusia opettajia
- Uuden oppimista

Mitä pelkään?

- ...että en pääse (parhaan) kaverin kanssa samalle luokalle.
- ... että en saa kavereita..
- Uutta luokkaa
- Vanhempia oppilaita
- Kavereiden menettämistä.
- Kiusaamista
- ...että en jaksaa hankkia uusia kavereita.

Mitä ottaisin 6.luokalta mukaan?

- Kaverit
- Kivat opet
- Rauhalliset tunnit
- Pitkät välkät ja pelaaminen (futis)
- Koulupäivien pituuden
- Saman luokan, yhteistyökyvyn ja oppimisen ilon.
- Kivat liikuntatunnit
- Hyvät numerot

Millaista apua aikuisilta toivoisin yläkoulun alussa?

- Kannustamista, tsemppaamista ja positiivisuutta
- Apua kun sitä tarvitsee (uusissa oppiaineissa, oppimisessa, vaikeuksissa)
- "ei ragee 24/7"
- Koviksilta suojelua

Toiminnallinen osallistava työpaja oppilaille kouluhyvinvoinnista

Alakoulun ja yläkoulun työpajan
ohjeet ja **videot** löydät [pedanetista](https://pedanetista.fi)

Kouluhyvinvoinnin kehittämiseen osallistavan työpajan toteutus

Säännöllisellä kouluhyvinvoinnin arvioinnilla voidaan parantaa oppilaiden kouluviihtyvyyttä ja kouluun kiinnittymistä.

- 1 **Valitse toteutatko kyselyn Mentimeterillä vai perinteisellä ideointipuulla.**

Ota valinnassa huomioon oppilaiden kehitystaso.

- 2 **Valmistele Mentimeter tai ideointipuun valmiiksi. Ideointipuun valmisteluun voi ottaa myös oppilaat mukaan.**

Tarkemmat ohjeet löydät oppaasta.

- 3 **Toteuta kysely ja keskustelkaa vastauksista yhdessä luokan kanssa.**

Äänestäkää parhaista vastauksista ja miettikää yhdessä keinoja miten kouluviihtyvyyttä voitaisiin parantaa.

- 4 **Vie kyselyn tulokset rehtorin ja yhteisöllisen opiskeluhuollon tietoon.**

Yhteisöllinen opiskeluhuolto voi miettiä keinoja kuinka kyselyssä nousseisiin asioihin voitaisiin vaikuttaa.

Muista kehua oppilaiden vastauksia.
Oppilaat voivat paljastaa kyselyssä asioita, joita eivät uskalla muuten tuoda esille.

Omat lämpimät
ihmissuhteet koulussa
tai harrastuksissa?

[Tuomas Kyrön kymppiluokan
opettaja toimi
elämäkääntäjänä: "Katsoin
peiliin, enkä nähnyt siellä enää
urpoa" | Ruutu](#)

- Muistele omaa lapsuuttasi ja nuoruuttasi
 - Kuka oli turvallinen aikuinen?
 - Millainen hän oli?
 - Millainen olo sinulla oli hänen kanssaan?
- Mieti nykytilannetta
 - Ketkä henkilöt koet turvallisiksi työyhteisössä?
 - Mikä heissä luo turvallisuuden tunnetta?
 - Kenen seurassa sinun on helppo olla?
- Tutkimusten mukaan välittäminen on ihmisen perustarve

Pohdittavaksi pareittain tai ryhmittäin

2-3 lyhyttä kysymystä liittyen mallin kivijalan arkeen juurruttamiseen omassa koulussa ja työssä

1. Mitä kouluun kiinnittymistä tukevia käytänteitä meillä on jo kouluarjessamme?
2. Mitkä rakenteet, menetelmät tai toimintatavat ovat osoittautuneet erityisen hyviksi ja vaikuttaviksi tukemaan oppilaiden kouluun kiinnittymistä?
3. Mihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota?

OSA II

Läsnäolomalli

– varhainen puuttuminen,
kohdennetut toimet ja vahva tuki

Poissaoloihin puuttuminen

- Mallissa tasot:
 - **Varhainen puuttuminen** – Huoli herää alakoulu 0-30 tuntia, yläkoulu 0-50 tuntia tai prosentit
 - **Kohdennetut toimet** – **alakoulu** yli 30-70 tuntia, yläkoulu 50-70 tuntia tai prosentit
 - **Vahva tuki** – **alakoulu** yli 70 tuntia ,yläkoulu yli 100 tuntia tai prosentit
- Mallin tavoitteena on puuttua kaikkiin poissaoloihin, ei ainoastaan ongelmallisiin poissaoloihin (esim. lintsaus).
- Koulupoissaolojen tunnistaminen ja niihin puuttuminen varhaisessa vaiheessa on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, sillä usein kyse on asteittain kehittyvästä ongelmasta.
- Tuntirajat tulevat kansallisen kehittämisen suosituksista, mitkä pohjautuvat tutkittuun tietoon.

Oppilaan kanssa on
tärkeä keskustella
poissaoloista ja niiden
syistä kaikissa
vaiheissa

Varhainen
puuttuminen ja
tukeminen auttaa
minua parhaiten

Kaikissa poissaoloissa
tulee arvioida
oppimisen ja
koulunkäynnin tuen
tarvetta

Jos tilanne
mietityttää, kannattaa
konsultoida aina
opiskeluhuollon
työntekijää

Tukitoimet kirjataan aina
Wilmaan yksilökohtaiseen
opiskeluhuoltopalaverin
muistioon ja mahdollisiin
pedagogisiin asiakirjoihin

Miksi poissaoloihin reagoiminen on tärkeää?

- Suurin osa poissaoloista liittyy sairastamiseen ja arkisiin tilanteisiin. Joskus koulunkäyntiin voi kuitenkin liittyä haasteita ja poissaoloja alkaa kertyä jostain muusta syystä.
- Jos lapsi on usein poissa koulusta, kynnyks koulun tulemiselle voi kasvaa.
- Poissaolojen seurauksena oppimiseen voi syntyä aukkoja, mikä voi lisätä koulustressiä ja vaikeuttaa oppimista.
- Poissaoleva jää helposti ulos kaveriporukoista ja voi kokea ulkopuolisuutta.
- Vaikka kouluuntulo voi joskus tuntua vaikealta, kotiin jääminen ei ratkaise tilannetta, vaan voi laukaista poissaolokierteen.
- Poissaolot voivat kertoa oppilaan jostain muista pulmista esim. ahdistus tai motivaation puute. Oikea-aikainen, monialainen yhteistyö on tärkeää (esim. koti, koulu, opiskeluhuoltopalvelut).

Poissaoloihin puuttuminen

- Konsultaation tärkeys – älä jää yksin huolen kanssa!
Monialaisen yhteistyön tärkeys
- Oppilaan tilanteen kokonaisvaltainen kartoittaminen – esim. keskustellen, monialainen asiantuntijaryhmä, erilaiset lomakkeistot, käyttäytymisen havainnointi, lääketieteelliset tutkimukset, verkoston tiedot
- Kokonaistilanteen jäsentäminen - Ylläpitävät tekijät, keskeiset ongelmat, vahvuudet ja mikä toimii
- Suunnitelman tekeminen – mm. tavoitteet, vastuuhenkilöt/roolit; pienet, saavutettavat tavoitteet, säännöllinen aktiivinen seuranta, toivon ylläpitäminen
- Yhteyden ylläpitäminen oppilaaseen, huoltajiin ja yhteistyötahoihin
- Huomio onnistumisiin
- *Kiusaamisen loppuminen on ehto kouluun paluulle!*

Koulupoissaoloihin puuttumisen tsekkilista luokanopettajalle tai -ohjaajalle

Seuraa poissaoloja

- ☐ Olen seurannut luokkani poissaoloja ennen syyslomaa
- ☐ Olen seurannut luokkani poissaoloja ennen joululomaa
- ☐ Olen seurannut luokkani poissaoloja ennen talvilomaa

Tarvittaessa huoli puheeksi

- ☐ Olen keskustellut oppilaan kanssa oppilaan poissaoloista
- ☐ Olen keskustellut huoltajan kanssa oppilaan poissaoloista
- ☐ Olen tarvittaessa konsultoinut opiskeluhuollon palveluita
- ☐ Olen tarvittaessa selvittänyt poissaolojen syitä huoltajan kanssa tai luvalla (esim. LP –keskustelu, kohtaamisen käsi)

30 poissaolotuntia (alakoulu) 50 poissaolotuntia (yläkoulu)

- ☐ Olen keskustellut oppilaan kanssa oppilaan poissaoloista
- ☐ Olen keskustellut huoltajan kanssa oppilaan poissaoloista
- ☐ Olen selvittänyt poissaolojen vaikutuksen opiskeluun ja pedagogisen lisätuen tarpeen
- ☐ Olen kartoittanut poissaolon syitä huoltajan kanssa tai luvalla (esim. LP-keskustelu, koulunkäyntikyvyn arviointiseula)
- ☐ Olen konsultoinut opiskeluhuollon palveluita
- ☐ Tarvittaessa on kutsuttu koolle yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä (voi pitää LP –neuvonpidolla). Sovittu kuka kutsuu _____
- ☐ Sovittu kuka kirjaa muistion Wilmaan
- ☐ On kutsuttu tarvittavat toimijat mukaan yhteistyöhön, ketkä? _____
- ☐ On sovittu kirjallisesti, miten seuranta tapahtuu ja kuka on koulun vastuuikäinen joka pitää yhteyttä oppilaaseen ja huoltajaan

70 poissaolotuntia (alakoulu) 100 poissaolotuntia (yläkoulu)

- ☐ Oppilaalle on nimetty koulun vastuuikäinen _____, joka on pitänyt yhteyttä oppilaaseen sekä huoltajiin
- ☐ Jatkuva seuranta ja mahdolliset tukitoimet ovat käytössä
- ☐ Olen kutsunut koolle monialaisen asiantuntijaryhmän (voi pitää LP –neuvonpidolla) huoltajan luvalla ja yhteistyössä, jos ei ole jo aiemmin kutsuttu koolle
- ☐ Olen konsultoinut huoltajan luvalla terveydenhoitajaa oppilaan terveydellisissä huolissa
- ☐ Muistio on kirjattu Wilmaan, johon kirjattu sovitut toimenpiteet, vastuuhenkilöt ja suunnitelma seurannasta
- ☐ Olen harkinnut sosiaalihuoltolain mukaista yhteydenottoa yhteistyössä opiskeluhuollon ja huoltajien kanssa
- ☐ Poissaolot ovat jatkuneet ja olen konsultoinut PTA -yksikköä ja toiminut sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti (esimerkiksi PTA mukaan neuvonpitoon, lastensuojeluilmoitus)

Kuinka valmistaudun ja pidän palaverin, koulupoissaolot

Yhteinen suunnittelu

- ☐ Aloitetaan yhteisen tapaamisen (LP –neuvonpito, MAR) suunnittelu yhteydenoton tai LP –keskustelun pohjalta
- ☐ Sovitaan mistä asioista keskustellaan tapaamisella. Mistä perhe ei halua puhuttavan. _____
- ☐ Työparin pyytäminen. Lupa huoltajilta. _____
- ☐ Sovitaan yhdessä, keitä kutsutaan tapaamiseen ja kuka kutsuu kenet. _____
- ☐ Sovitaan roolituksista. Kuka toimii puheenjohtajana. _____
- ☐ Nuoren/lapsen kanssa valmistautuminen, kuka? _____
- ☐ Lupa monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamisesta. _____

Tapaaminen

- ☐ Puheenjohtaja toivottaa osallistujat tervetulleiksi. Esittelykierros.
- ☐ Puheenjohtaja kertoo tapaamisen kulun ja miten se on valmisteltu. Sovitaan samalla kuka kirjoittaa muistion.
- ☐ Sovitun mukaisesti perheenjäsenet ja/tai työntekijät kertovat tapaamisen syistä ja mihin haetaan yhdessä ratkaisuja/tukea. Myös vahvuudet ja myönteiset asiat puheeksi!
- ☐ Yhteinen keskustelu, tarkentavia kysymyksiä ja ideoita. Konkretisoidaan ideat käytännön toimiksi → kirjataan muistioon, mitä jokainen sitoutuu tekemään.
- ☐ Käydään yhdessä muistio läpi (sovitut asiat).
- ☐ Sovitaan seurantaneuvonpidon ajankohta ja osallistujat.
- ☐ Sovitaan vastuutyöntekijät.
- ☐ Muistio annetaan huoltajalle ja muille neuvonpitoon osallistujille.
- ☐ Muistion lisäksi tehdään opiskelijahuoltolain mukaiset kirjaukset Wilmaan.

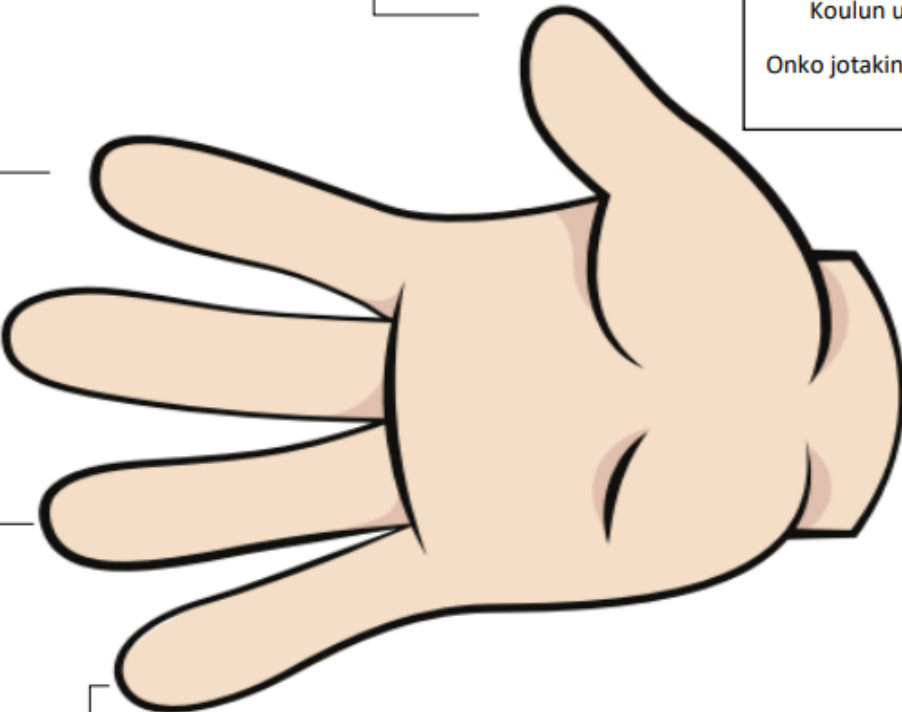
Seuranta- tapaamiset

- ☐ Puheenjohtaja toivottaa osallistujat tervetulleiksi.
- ☐ Kuulumiskierros sovitun mukaisesti.
- ☐ Käydään läpi edellisen neuvonpidon sitoumukset ja arvioidaan yhdessä niiden toteutumista.
- ☐ Pohditaan yhdessä, puuttuuko neuvonpidosta joku jolla saattaisi olla toimintamahdollisuuksia oppilaan tai perheen tukemiseksi.
- ☐ Konkretisoidaan ajatukset ja ideat käytännön toimiksi → kirjataan muistioon, mitä jokainen sitoutuu tekemään.
- ☐ Käydään yhdessä muistio läpi (sovitut asiat).
- ☐ Tarvittaessa sovitaan seurantaneuvonpidon ajankohta ja osallistujat.
- ☐ Muistio annetaan huoltajalle ja muille neuvonpitoon osallistujille.
- ☐ Muistion lisäksi tehdään opiskelijahuoltolain mukaiset kirjaukset Wilmaan.

Koulunkäyntikyvyn arviointiseula

- Hyvä työväline, kun haluaa jäsentää huolta oppilaan tilanteesta.
- Anonyymi ja sähköinen
- Arvioi eri osa-alueita:
 - Vuorovaikutus
 - Fyysinen ja psyykkinen opiskeluympäristö
 - Elintavat ja elämäntilanne
 - Koulunkäynti
 - Opiskelutaidot
 - Koulunkäynnin tuki ja hyvinvointi
- Linkki arviointiseulaan mm. mallin portaalla 30 h –
kohdennetut toimet

[Koulunkäyntikyvyn arviointiseula
\(toimintakykyarvio.fi\)](https://toimintakykyarvio.fi)

1. Vapaa-aika ja kaverit

Mihin vapaa-aikasi kuluu? Mitä teet silloin kun et ole koulussa? Millainen on päivärytmisi (uni, ruokailut, harrastukset, ruutuaika ym.)? Onko sinulla kavereita?

2.Oppiminen

Mikä on helppoa/vaikeaa? Mikä sujuu hyvin ja mikä motivoi? Mihin haluaisit saada enemmän apua?

3.Ilmapiiiri

Onko koulussa jotakin, miksi on vaikea tulla? Mikä koulussasi on hyvää/huonoa? Mikä sinua auttaisi?

4.Perhe

Miten sinulla menee kotona? Haluaisitko kertoa jotakin perheestäsi? Voiko perheesi tukea koulunkäyntiäsi?

5.Mieliala

Millaiseksi koet mielialasi (esim. asteikko 1–5). Missä koet olosi turvalliseksi? Haluaisitko jutella jostakin? Kenelle?

6.Tukitoimet

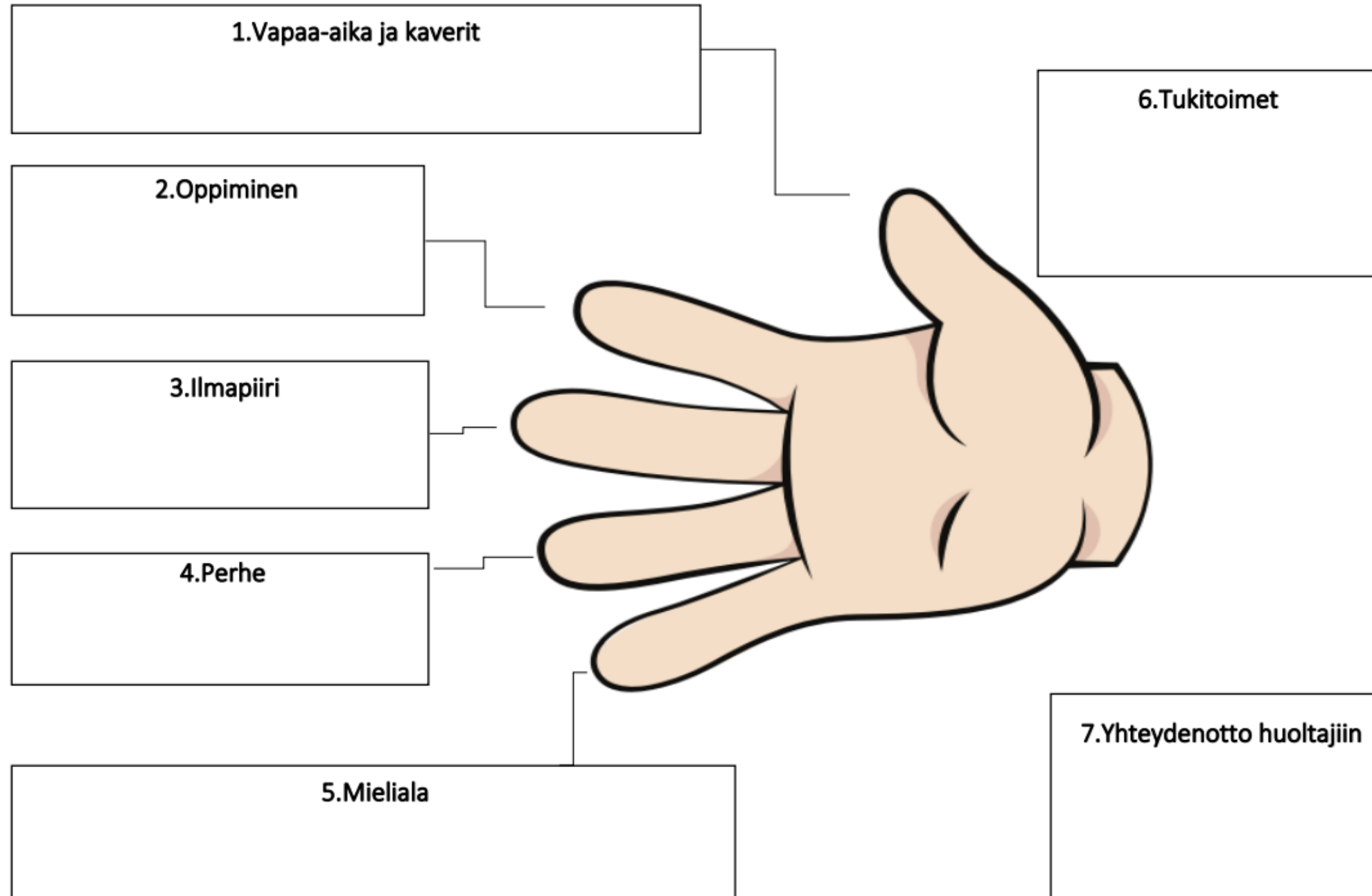
Mitä tukitoimia kouluun on jo sovittu. Onko lisätuen tarvetta?

Koulun ulkopuoliset tukitoimet?

Onko jotakin muuta mistä haluaisit vielä jutella?

7.Yhteydenotto huoltajiin

Miten yhteydenotto huoltajaan tapahtuu. Oppilaan toiveet.

Koulupoissaolojen oireet ja syyt (Isap)

- Kysely on tarkoitettu 11-18 -vuotiaille lapsille/nuorille
- Sähköinen kysely – laskee automaattisesti oirepisteet ja niiden vaikutuksen poissaoloon.
- Kartoitusta voi käyttää jo siinä vaiheessa, kun huoli lisääntyneistä poissaoloista herää.
- Vaikka lomakkeen käyttöä ei ole rajoitettu tietyn ammattiryhmän käyttöön, kannattaa kunnassa/koulussa sopia yhteisesti, missä vaiheessa ISAP-kartoitusta käytetään ja kenen työkaluksi se parhaiten sopii. Suositus on, että näitä kartoituselomakkeita käyttävät opiskeluhuoltopalveluiden tai sote -alan ammattilaiset.
- Kartoitus koostuu lomakkeen ensimmäisen sivun yleisistä kysymyksistä (eivät vaikuta oirepisteisiin) sekä 48 väittämästä.
 - Jokaisen väittämän kohdalla oppilas merkitsee ensin, kuinka hyvin väittämä sopii häneen ja toiseksi, miten paljon ko. asia vaikuttaa koulusta poissaoloon. Kartoitus ryhmittelee poissaolojen taustalla olevat syytekijät kolmeentoista luokkaan.
- Oma kysely on myös huoltajille
- Oppilaiden kysely (mallissa portaalta 50 h – kohdennetut toimet): [ISAP_kysely.pdf \(koulukunnossa.fi\)](https://www.koulukunnossa.fi/ISAP_kysely.pdf)
- Huoltajien kysely (mallissa portaalla 50 h – kohdennetut toimet): [ISAP-Vanhemmat.pdf \(koulupoissaolo.fi\)](https://www.koulupoissaolo.fi/ISAP-Vanhemmat.pdf)

Lapsiperheiden yhteisiasiakasohjaus - Konsultaatiopuhelin ammattilaisille

ma-pe klo 8-9 ja klo 13-14
p 013 330 xxxx

- Lapsiperheiden yhteisiasiakkuustyö muodostaa **yhden yhteydenoton periaatteella** toimivan lähetteettömän terveydenhuollon konsultaatio- ja koordinaatorakenteen.
- Konsultaatiopuhelimeen ovat vastaamassa yhteisasiakastyötä tekevät asiantuntijahoitajat. Ei takaisinsoittopalvelua.
- Konsultaatiopuhelimeen kannustetaan olemaan matalalla kynnyksellä yhteydessä, mikäli kiireettömissä tilanteissa on epäselvyyttä siitä, kuinka lapsen tai perheen asioita ja hyvinvointia voitaisiin edistää tai kaivataan terveydenhuollon näkemystä tilanteesta.
- Asiantuntijahoitajat voivat tarvittaessa tulla lapsen verkostoon mukaan kartoittamaan tarkemmin perheen kokonaistilannetta ja tuen tarvetta sekä auttamaan lapsen ja perheen tarvitsemien palvelujen ja tukimuotojen yhteensovittamisessa.
- Lapsiperheiden yhteisiasiakasohjaus on Siun soten neuvolatoiminnan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon vastuualueelle sijoittuva uusi palvelu, jota on pilotoitu tulevaisuuden sote-keskushankkeen tuella vuosina 2022–2023.

Lapsiperheiden ja lastensuojelun maakunnallinen yhteydenottokanava

Lastensuojelun ja lapsiperheiden palveluiden maakunnallinen yhteydenottokanava on aloittanut toimintansa 1.5.2023

- Kanavana toimii PTA- tiimin numero 013 330 2806
- Yhteydenottoaika ma-ti ja to-pe klo 9-12, ke 12-15
- Lisäksi Miun palvelujen sähköinen yhteydenottokanava
- Palvelutarpeen arviointi toteutetaan keskisellä ja läntisellä alueella palvelutarpeen arviointitiimin toimesta, eteläisellä ja pohjoisella alueella lapsiperhepalvelujen- ja lastensuojelun tiimien työnä.

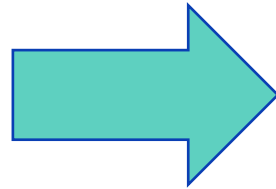
OSA III

Poissaoloilmiö-

Mitä poissaolojen taustalla voi
olla?

Huolestuttava poissaolo?

- 25% poissa koulusta viimeisen kahden viikon aikana
- Suuret vaikeudet kouluun menemisessä kahden viikon aikana
- 10 päivän poissaolo 10 viikon aikana

**Kaikki poissaolo on
poissaoloa
opetuksesta!**

Lähde: Kearney, C. 2006

Koulupoissaolojen riskitekijät

I. Henkilökohtaiset

- mielenterveysongelmat (ahdistus, depressio, pelko-oireet, sosiaalinen ahdistuneisuus)
- oppimisvaikeudet
- erityistarpeet oppimisessa (autismikirjo)
- riittämättömät tukitoimet
- katkokset arkirutiineihin sairastumisen tai loman vuoksi (poissaolon aikana aukkoja opiskeluun)

II. Koulu

- hyppytunnit ja siirtymät (tunnilta toiselle, välitunnit, luokasta toiseen, tehtävästä toiseen), loma-ajat
- huono kouluilmapiiri, vuorovaikutus luokassa, kiusaaminen (jopa 1/3 jättää kertomatta aikuiselle), demokratian puute
- turvattomuuden tunne
- yhteydenpuute kouluun, koulun vaihdos, nivelvaiheet
- yksinäisyys vs. yksinolo

III. Koti ja perhe

- vanhempien päihteiden käyttö
- perheväkivalta
- vanhempien terveys- ja mielenterveysongelmat, työttömyys/pitkät sairauslomat
- ristiriidat kotona, muutokset perhetilanteessa
- köyhyys
- trauma tai läheisen vakava sairastuminen tai kuolema
- sijoittaminen kodin ulkopuolelle

IV. Sosiaaliset

- turvaton asuin- tai kouluympäristö
- kuljetusongelmat, siirtymisiin liittyvät hankaluudet
- päihteet
- negatiivinen asenne koulua kohtaan

Koulunkäynnin ongelmia ennakoivia hälytysmerkkejä

Lähde: Kouluikäymättömät oppilaat –
pieni opas koulunkäynnin tueksi

Vaikeus palata kouluun
loman tai sairauden
jälkeen.

Jatkuva yhteydenpito
kotiin koulupäivän
aikana.

Lisääntyneet
psykosomaattiset
oireet mm. päänsärky,
vatsakipu.

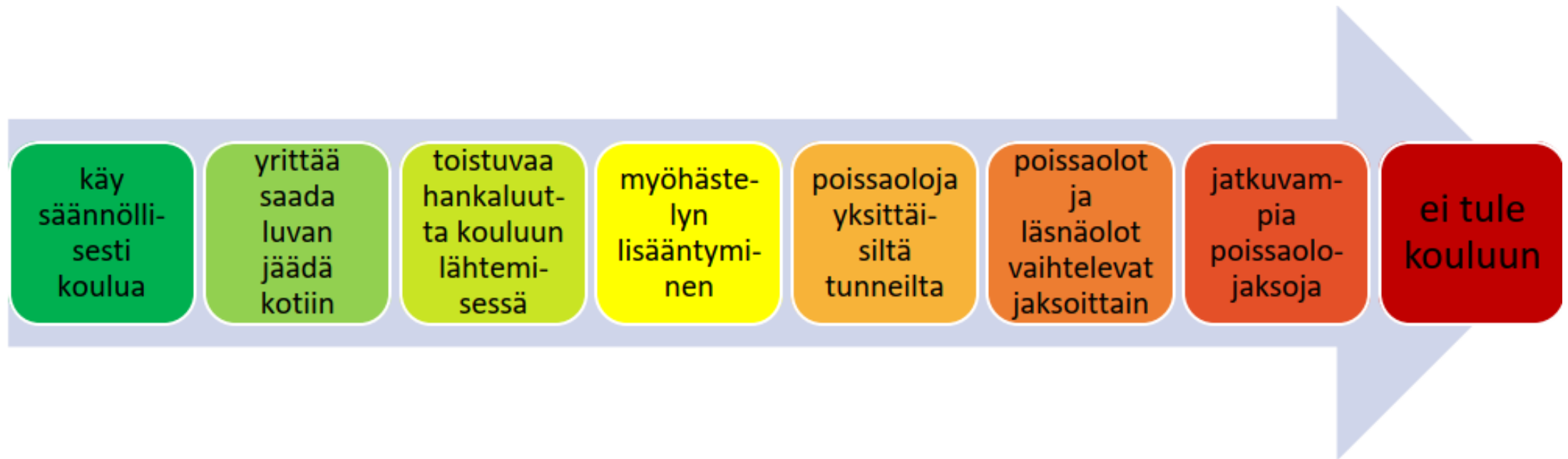
Lisääntyneet käynnit
kouluterveydenhoitajan
luona.

Poissaoloja erityisesti
sellaisina päivinä,
jolloin on koe, esitelmä
tai tietyn aineen
oppitunti.

Useita luvattomia
poissaoloja tai
myöhästelyä.

Poissaolojen lisääntyminen prosessina

Seudun opetussuunnitelmaan on kuvattu **poissaolojen lisääntymisen jatkumon** (muk. Kearney, 2001) avulla voi nopeasti arvioida, onko tarvetta huoleen. Siirryttäessä kohti punaista, huolen pitää kasvaa.

Miksi kouluun on vaikea mennä?

Tarve välttää kouluun liittyviä kielteisiä tunnetiloja tai tilanteita tai oppilaan yleisesti ahdistunut/masentunut olo

Tarve välttää epämiellyttäviä sosiaalisia- ja/tai arviointitilanteita

Tarve hakea huomiota läheisiltä

Tarve hakea tuntuvasti palkitsevia tilanteita koulun ulkopuolelta

Älä jää yksin, ota
puheeksi, kysy ja
konsultoi!

*"Kerro minulle, ja minä unohdan.
Opeta minua, ja minä saatan muistaa.
Ota minut mukaan, ja minä opin."*
Benjamin Franklin

Kiitos!

A-H

Seutukoordinaattorin yhteystiedot:

Anu-Helena Turtiainen

Esi- ja perusopetuksen seutukoordinaattori

p. +358 50 346 3524

anu-helena.turtiainen@joensuu.fi